N°. 290.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZONDAG 30 APRIL, MAANDAG 1 MEI.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

Het verslag over het onderwijs.

I.

De rigting van het tegenwoordig Ministerie moet zich vooral openbaren bij de behandeling van zaken, die het armbestuur en het onderwijs betreffen; omdat daaruit kenbaar wordt, of de Regering eene aan het vorig Ministerie tegenovergestelde meening aankleeft. Ten aanzien van het armbestuur hebben wij reeds uit het voorgedragen wetsontwerp en uit het ingediend verslag over het armwezen aangetoond, dat er in beginsel homogeneïteit bestaat; wat het onderwijs betreft, is reeds hier en daar het verschil opgemerkt over de toepassing der vrijheid, die bij de Grondwet is gewaarborgd. Het bijzonder onderwijs schijnt niet al te zeer in de gunst van den Minister te deelen, ofschoon wij, bij herhaling, hebben aangetoond, dat ons geen genot der vrijheid van onderwijs denkbaar is, dan alleen en uitsluitend in het geval, dat men de oprigting van bijzondere scholen der eerste klasse verlangt.

Wij hebben met opmerkzaamheid doorloopen het onlangs aan de Tweede Kamer overgelegde verslag omtrent den staat der hooge-, middelbare- en lagere scholen over 1852—1853. Wij zullen onzen lezers niet vermoeijen met de mededeeling der statistieke opgaven, waaruit het verslag grootendeels bestaat. Wij willen alleen met een kritisch oog beschouwen, wat wij in het verslag opmerkenswaard aantreffen en aantoonen, wat er aan het verslag, naar onze meening, ontbreekt. Vooraf echter gaat er een woord over de inleiding van het verslag. Wij lezen daar het volgende:

"De Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-"Generaal, in wier handen gesteld is het regerings-"verslag over den staat der hooge-, middelbare- en "lagere scholen over 1851—1854, heeft gemeend, bij "haar verslag, uitgebragt in de zitting van den 17den "Augustus 1853, de aandacht der Regering te moeten "vestigen op hetgeen, naar het oordeel der vroegere "commissiën en ook naar het hare, dusverre aan deze "verslagen blijft ontbreken. Vervroegde inzending, "oordeel der Regering over den toestand van het on-"derwijs op grond van eigen onderzoek, mededeeling "door de Regering aan de vergadering van hetgeen "wetenswaardig is voorgekomen voor de Staten-Generaal: "deze zijn de hoofdpunten van hetgeen, met betrekking "tot de verslagen, door de commissiën nog wenschelijk "wordt geacht.

"De Regering heeft ernstig overwogen in hoeverre "aan deze wenschen zou kunnen en behooren te worden "voldaan. Zij heeft daarbij kennis genomen van hetgeen "door de vorige Regering te dien aanzien is geantwoord, "zoo bij de inleidingen der verslagen over 1848—1849 "en 1849—1850, als bepaaldelijk in de zitting van de "Tweede Kamer van den 24 October 1851.

"Die antwoorden wijzen, haars inziens, het juiste "standpunt aan, waarop men zich, bij de beoordeeling "der verslagen, welke een uitvloeisel zijn van art. 194 "der Grondwet, behoort te plaatsen en doen zien, dat "de wenschen der commissiën, deels met het oog op "eene aanstaande wettelijke regeling van het onderwijs, "niet zonder bezwaar zouden kunnen worden ingewilligd, "deels op zich zelve voor geene inwilliging vatbaar "zijn.

"Schoon dus de Regering, zich in het algemeen met "de vroegere antwoorden vereenigende, gemeend heeft "bij de zamenstelling van het nu aangeboden verslag, den "in de laatste jaren gevolgden weg te moeten blijven be-"wandelen, heeft zij nogtans naar vermogen getracht, "de verlangde ophelderingen en inlichtingen te geven, "en aan de vervaardiging de meeste zorg te besteden. "Ook geschiedt de inzending drie maanden vroeger "dan het vorige verslag. Het eerst dezer dagen inko-"men der laatste bouwstoffen, heeft eene nog vroegere "inzending belet."

Wanneer wij die inleiding zagen aan het hoofd van een verslag, dat door het vorig Ministerie was ingezonden: wij zouden slechts ééne aanmerking maken en wel op den toon, die, in de beantwoording van hetgeen de Staten-Generaal verlangt, heerscht; wij gelooven, dat een meer beleefde vorm kan geëischt worden en een gemeenschappelijk overleg, naarmate de betrokken ligchamen een hooger standpunt hebben ingenomen. — Maar nu die inleiding gevonden wordt in een verslag, dat voortkomt uit de handen van een Minister, die bovenal betrokken was in de luisterrijke aankondiging van de "tegenovergestelde rigting"; nu in de eerste plaats van den Minister van Binnenlandsche Zaken kon worden verwacht, dat hetgeen uit zijn departement voortkomt, den standaard zou voeren van eene anti-Thorbeckiaansche kleur, — nu is het ons vreemd, ook ten aanzien van het onderwijs, gelijk met betrekking tot het armbestuur, eene homogeneïteit op te merken, waardoor men zich niet alleen, wat de uitlegging van het grondwettelijk voorschrift betreft, op het standpunt van het vorig Bewind plaatst, maar uitdrukkelijk verklaart zich in het algemeen te vereenigen met de vroegere antwoorden, en den in de laatste jaren gevolgden weg te moeten blijven bewandelen.

Wij vonden tot die bevreemding bovendien aanleiding door de herinnering, dat de wenschen, door de commissiën uit de Tweede Kamer geopenbaard, slechts te beschouwen zijn als de uitdrukking van het verlangen eener partij, aan wie het tegenwoordig Ministerie veel verpligting heeft. Bedriegen wij ons niet, dan was het hoofd der anti-revolutionnaire partij, in den regel, lid en rapporteur der commissiën. Men zou dus hebben verwacht, dat de banden, welke het Ministerie aan die partij of die partij aan het Ministerie hebben vastgesnoerd, vaster en inniger waren; zoodat nu toch een beter onthaal zou zijn te beurt gevallen aan hetgeen de anti-revolutionnaire partij als hare begeerte te kennen gaf, dan nu geschiedt door het bureaucratisch antwoord, geheel in den kanselarijstijl besloten: op zich zelf voor geene inwilliging vatbaar.

Na deze uitweiding keeren wij tot het verslag terug, en stuiten al dadelijk op de soberheid van de inlichtingen, die, als algemeene beschouwingen over het onderwijs aan de Hoogescholen, zijn medegedeeld. In het belang van eene aanstaande wettelijke regeling van het hooger onderwijs, mogt de kennis niet ontbreken van "die middelen, waardoor vele hoogleeraren aan de "Leijdsche Hoogeschool hebben getracht, behalve de "collegiën, den lust tot de studie meer en meer op te "wekken". Bij het organiek besluit zijn het houden van collegiën voorgeschreven; wat kan er bovendien bij de wet voorgeschreven worden, om de studiën aan de Hoogeschool meer en meer te bevorderen. Zonder dat de Regering haar eigen oordeel openbaarde, was het toch niet overbodig, maar veeleer behoefte, dat de Vertegenwoordiging bekend werd gemaakt met al hetgeen, thans reeds, werd aangewend, opdat zij hetgeen bestaat kon toetsen aan de eischen eener deugdelijke wet. Die inlichtingen achten wij te meer noodzakelijk, omdat, naar het oordeel van curatoren der Utrechtsche Hoogeschool, den gunstigen toestand, waarin die School verkeert, als in betrekkelijk uitmuntenden bloei, aan geene andere reden moet worden toegeschreven, dan aan den algemeen goeden zin, die in het onderwijs heerscht. Zoodanige algemeene en onbestemde uitdrukkingen of verklaringen, verkrijgen eerst waarde, wanneer daarbij tevens de gronden worden opgegeven, waarop zij rusten.

Bij het doorloopen van het verslag, betreffende het *hooger* onderwijs, werd het ons niet duidelijk tot welk tijdvak dit verslag betrekking had. Uit de eerste bijlage, die eene opgaaf behelst van het getal studenten *op* 31 *December* 1852, moest men opmaken, dat dit tijdstip den aanvang of het einde van dat tijdvak aanwees; — maar in het verslag treft men bijzonderheden aan, die zoowel in het najaar van 1852 als in dat van 1853 zijn voorgevallen, bijv. het overlijden van den Hoogleeraar VAN OORDT, de wet van 7 September 1853, de aanvaarding van het Hoogleeraarsambt door Mr. DE BOSCH KEMPER, op 22 November 1852 en de benoeming van den Hoogleeraar DE VRIES, waarvan in het verslag der Leijdsche Hoogeschool melding wordt gemaakt, en bij dat van Groningen niet wordt gerept.

Zoo de Regering begreep zich geheel te moeten onthouden van eenig oordeel, te weten over den toestand van het onderwijs: zij mogt toch niet hebben nagelaten de redenen bloot te leggen, die haar er toe hebben bewogen, dat de twee gewone Hoogleeraarsplaatsen in de godgeleerdheid, aan de Leijdsche Hoogeschool ontstaan door het overlijden van Prof. VAN HENGEL en dat van Prof. VAN OORDT, slechts vervuld zijn door één gewoon en één buitengewoon Hoogleeraar.

Met het oog op zekere familiebevordering ware het ook in het belang der Regering geweest, bepaald op te geven, volgens welke voorschriften een conservator bij 's rijks herbarium werd aangesteld.

Tegenover de omstandige inlichtingen, betreffende het geneeskundig onderwijs, waaraan, vooral te Leiden, veel zorg schijnt besteed te worden, is het opmerkelijk hoe karig het verslag is in de mededeeling van bijzonderheden, die betrekking hebben tot het scheikundig onderwijs. Men zal het ons niet ten kwade duiden, dat wij daarop bijzonder hebben gelet. Men weet toch, dat er Hoogleeraren zijn, die de analyse van chemische praeparaten in de laatste maanden en ook gedurende een groot deel van het tijdvak, waarover het verslag schijnt te loopen, met de combinatie en ontleding van politieke quaestiën maar al te zeer hebben afgewisseld; en er ook van de zijde der daarbij belanghebbende studerende jongelinschap eene stem is opgegaan, waardoor de roem, waarvan men zich in een onverliesbaar bezit achtte, scheen opgelost te zullen worden in ernstige klagt. "Het chemisch laboratorium en de verza-"meling van physische werktuigen aan de Utrechtsche "Hoogeschool zijn uitmuntend." Gaarne hadden wij daarop eene verklaring zien volgen, dat het gebruik daarvan niet slechts *onder de leiding* maar *door* den Hoogleeraar, ten wiens behoeve de kostbare inrigting is daargesteld, getrouw en naar eisch was geschied. Zoo ook zou het kunnen schijnen, dat de bijwoning der lessen over de landhuishoudkunde te Groningen, door slechts 34 toehoorders, als een bewijs van de mindere gehalte van het onderwijs of van de mindere belangstelling in de landhuishoudkunde aldaar, moest gelden tegenover de talrijkheid van 280 toehoorders, waarover men zich in het verslag van de Leidsche Hoogeschool beroemt. Maar uit een wenk, dien het Jaarboekje der Leidsche studenten op meer dan eene plaats gaf, is het er op te maken, dat de menigte, die den kring op onze markten vormt, om aanschouwers te zijn van de potsen, die het volk vermaken, in getal maar niet in gehalte den kleinen kring overtreft, die door leergierigheid alleen tot het nuttige wordt heengedreven.

In *de Boekzaal* troffen wij, ter gelegenheid eener uitgebreide boekbeschouwing over eenige brochures betreffende de wettelijke regeling van [illegible] onderwijs, door den heer C. L. van [illegible] schillende hoogst opmerkelijke [illegible] merkelijker, omdat zij voorkomen [illegible] revolutionnaire partij [illegible]

[illegible] christelijke opleiding [illegible] Groen van Prinsterer [illegible] te mogen zeggen, dat, der [illegible] den geest des wetgevers, [illegible] christelijk is."

[illegible] van eene tegenovergestelde [illegible] het komt mij voor, dat de heer Groen van zijn ongunstig gevoelen ook is teruggekomen; althans in 1851 heeft hij in de Kamer gezegd: "Ik heb bedoeld art. 23 van het regl. A., bij de Wet van het jaar 1806, alwaar men leest: Het geven van het onderwijs in het leerstellige van het kerkgenootschap, waartoe de kinderen behooren, zal niet geschieden door den schoolmester. Hier is de uitsluiting bedoeld van het onderwijs *in de* godsdienst*leer*, het catechetisch onderwijs, geenszins het geven van onderwijs en opvoeding in positief christelijken zin en geest. Maar om te doen opmerken, dat het

stelsel, hetwelk ook te dien opzigte aangenomen is, aan de regten en belangen der christelijken, in 't bijzonder der *gereformeerde* kerk, te kort heeft gedaan."

Ik acht het van belang aan te toonen, dat ook nu in de Kamers der Staten-Generaal de wet van 1806 met de traditie wordt verward, en dat, als die verwarring blijft, het nooit mogelijk zal zijn voor de regering, eene *dragelijke* wet, laat staan eene *goede* tot stand te brengen; dan zal de nieuwe ver beneden die van 1806 moeten blijven, die, wat de pædagogische beginselen aangaat, beneden die van 1801 staat, en zoo zullen wij voortdurend den kreeftengang in onze wetgeving voor het onderwijs gaan.

De heer van Rijckevorsel (lid der Eerste Kamer) wil geene scheuring van onderwijs en opvoeding en toch de gemengde school! — Thorbecke wilde beide; dwaselijk hebben vele voorstanders der traditie zich er over verontrust, dat hij onderwijs en geene opvoeding, dus volgens hen geene ontwikkeling wilde: hij kent beter dan zij de kracht der woorden, die hij gebruikt. Voorschrift van *methode* voor de openbare school was mogelijk geweest, maar of die methode op de ontwikkeling zou gebouwd zijn geweest, daaraan behoeft niemand te twijfelen, die met kennis van zaken en aandacht gelezen heeft wat hij over het onderwijs heeft gesproken en geschreven. Even als hij de traditie bestreed, waar zij zijner staatkunde hinderlijk was, zou hij ze gebruikt hebben waar zij er mede strookte. Vooral uit de discussiën op den 24 November 1852 is het vrij duidelijk, dat hij het bijzonder onderwijs geheel vrij wilde laten, behoudens het toezigt op de bekwaamheid der onderwijzers, aan Kerk en Godsdienstige belangen: maar even duidelijk is het, dat hij aan den anderen kant een krachtig georganiseerd openbaar onderwijs wilde, buiten invloed der Kerk en van elke godsdienstige rigting. Het christelijk element der Groninger school had er evenmin plaats in gevonden als de zoendood van den gekruisten Chrtstus, — deze toeleg werd na 24 November 1852 duidelijk en daarom is *de Morgenster*, het blad der nieuwe sekte, even fel op Thorbecke als op Groen gebeten. Het was ook hard geweest, aan de eigen sekte de openbare school ontnomen te zien, en partij in het ongestoorde bezit der bijzondere school, welk terrein zoo lang met vrucht was betwist. Thorbecke wilde dus terugkeeren tot het systeem van van der Palm in 1801. Zou de heer Rijckevorsel denken, dat die Staatsman dat gewild zou hebben, als hij kans gezien had de beginselen der wet van 1806 te behouden? Wij kennen toch de vastheid zijner denkwijze, en over onze tegenwoordige wetgeving, zegt hij in zijne aangehaalde brochure:

"Behandelt men het onderwijs, waarvan de resultaten sedert "jaren in het merg en bloed der Natie zijn overgegaan als een "versleten kleed? Gelooft eene regering, dat men een stelsel van "onderwijs zoo ongestraft uit de gewrichten ligt, als men de "bureauverdeeling van een ministerie verschikt? De eer, het gezag en crediet van het onderwijs eens geschokt of verloren, zul"len zij met het decreteren van nieuwe vormen herrijzen? Men "doet eenen eik, die honderd jaren noodig had om groot te wor"den, in éénen dag vallen: en voorwaar men bouwt eene instel"ling, in alle takken van het publiek en bijzonder leven, in de "denkwijze en gezindheid eens ganschen volks ingenomen, niet "met die eene hand op, gelijk de andere ze heeft afgebroken."

Maar hoe, zal men zeggen, kon hij, als hij de resultaten van ons lager onderwijs als overgegaan in merg en bloed, beschouwde, er aan denken om een openbaar onderwijs aan de Natie te geven, dat niet, in naam althans, christelijk was? Vooreerst omdat hij te eerlijk was om te willen bedriegen, en ten tweede, omdat hij met opmerkzaamheid de werking der traditie had gade geslagen. Hij spreekt van het onderwijs, waarvan de *resultaten* in het merg en bloed der Natie zijn overgegaan, en de resultaten zijn ten nadeele der wet en ten voordeele der traditie; aan zijne scherpzinnigheid konden de politieke verschijnselen in Groningerland niet ontsnapt zijn, en hij dacht, dat de traditie ook elders even diepe wortelen als in Groningen had geschoten; den 19 Nov. 1851 zeide hij tot den heer Groen:

"Gij kunt in de banier van dergelijken tegenstand schrijven: *Souvereiniteit van het Huis van Oranje*, en daardoor een tegenwoordig verzet vastmaken aan partijschappen, die verdwenen zijn en bedolven moeten blijven."

Neen, de werking der traditie heeft het hier bedoelde nog niet doen verwijnen, en was het schijnbaar bedolven, in April is het krachtig herrezen.

Wij schorten ons oordeel over het gewigtig onderwerp van het openbaar onderwijs op, tot dat eene ontworpene wettelijke regeling ons daartoe aanleiding zal geven. Wij willen hierbij nog alleen voegen, dat elk regtschapen en zelfstandig mensch zich nimmer door de traditie laat beheerschen, maar die slechts in verband met zijne beginsels brengt, wanneer zij daaraan bevorderlijk kan wezen.

Nederlanderachtigheden.

De anti-revolutionnaire partij beklaagt zich onophoudelijk over een onbillijk oordeel ten haren opzigte:

Bij herhaling wil zij dat oordeel bestrijden met de bewering, dat men tegen beter weten aan hare beginsels en leerstellingen misvormt.

De Nederlander zegt in No. 1172, dat Prof. de Bosch Kemper op nieuw die zonde begaat, door de brochure van Mr. J. J. Rochussen te noemen «eene korte uiteenzetting, een bevattelijke catechismus» van de anti-revolutionnaire leer, — en uit de goedkeuring, welke «door het «erkende dagblad der anti-revolutionnaire aan dat werkje «is gegeven», te besluiten «dat men hetzelve mag aannemen «als een getrouw verslag van die beginselen.»

De Nederlander noemt die brochure

een zeer merkwaardig opstel;

eene bijdrage, die aan de wijziging van daarmede strijdige begrippen kan bevorderlijk zijn;

eene veelzins voortreffelijke bijdrage;

maar beweert ook

dat de schrijver zich ergens heeft vergist;

dat uit die bijdrage niet *bij voorkeur* en *schier uitsluitendewijs* de beginselen der partij kunnen worden opgemaakt.

Wij dringen er ernstig op aan, dat *de Nederlander* ons eene critiek der brochure geve, opdat wij de bewustheid kunnen omdragen van hetgeen *de Nederlander* onlangs schreef: «*de Grondwet* is, *gelijk men weet*, anti-revolutionnair.»

Wij treffen in no. 1173 van *de Nederlander* eene naïve uitdrukking aan, die zeer tot bevestiging strekt van onze meening, ten aanzien van de heerschzuchtige bedoelingen der anti-revolutionnaire partij.

Op eene aanhaling uit de brochure van Ds. HOOYER. «Sommigen zeggen, dat door dat stemregt het orthodoxismus op het kussen zal komen, en diezelfden voorspellen pijnlijke scheuring van dat stemregt, maar die is dan ten minste van de orthodoxen niet te wachten,» laat *de Nederlander* volgen.

«En voor het bewerken eener scheuring, waarbij ze *zelfstandig* zou moeten optreden, is *casu quo* de tegenpartij te zwak.»

En dus bestaat er voor de regtzinnigen geen belang bij de uitbreiding van het stemregt tot benoeming van kerkeraadsleden?

Is dan *het regt* der gemeente afhankelijk van de meerdere of mindere *talrijkheid* van eene partij?

In het oog van *de Nederlander* ja; want alleen de vrijzinnigen «zijn, gelijk in den *Staat* voor de *Natie*, in de *kerk* voor de *Gemeente* beducht.»

Wij wisten sedert lang, dat er op kerkelijk regtzinnig gebied een despotisme heerscht, dat de leer huldigt: «vivent les principes, périsse le monde.»

Buitenland.

BELGIE.

De Kamer der Vertegenwoordigers heeft art. 2 van het ontwerp van wet over de branderijen (zijnde het voornaamste artikel van de voordragt) met 48 tegen 32 stemmen verworpen. De minister heeft daarop het ontwerp ingetrokken, en dadelijk eene andere voordragt ingediend, waarbij de tegenwoordige wet tot het einde van het zittingjaar 1854/55 wordt verlengd. Men weet, dat er in de Belgische geldmiddelen een tekort bestaat. Van alle zijden wordt aangedrongen om het uit den weg te ruimen. De regering had voorgesteld, om tot dien en andere maatregelen over te gaan, ten einde in het tekort te voorzien. De Kamer schijnt echter de middelen, die de Regering daartoe voorstelt, niet aannemelijk te achten. Het voortduren van dezen staat van zaken zou ernstige gevolgen kunnen te weeg brengen.

— Woensdag ll. is er eene luisterrijke partij bij den heer von Brockhausen, Pruissisch minister te Brussel, gegeven. Onder de aanwezigen merkte men op den graaf de Morny, den hertog de Noailles, den heer Rochussen, oud-gouverneur van Nederlandsch-Indie, den heer von Brunow, voormalig Russisch minister te Londen, den heer von Kisseleff, voormalig Russisch minister te Parijs, de ministers van Frankrijk, Engeland, Turkije, enz.

OOSTENRIJK.

De *Lloyd* behelst breedvoerige berigten nopens de plegtigheid der sluiting van het huwelijk van den keizer van Oostenrijk met de hertogin Elisabeth van Beijeren. Onder de aanwezigen trof men aan den hertog van Saksen-Coburg-Gothe, den prins von Sleeswijk-Holstein-Glucksburg, prins en prinses van Hohen Lohe Waldenburg en den hertog van Cambridge. In de kerk merkte men personen van alle landen van Europa op. Den volgenden dag werd de stad luisterrijk verlicht. Meer dan 50,000 vreemdelingen hebben Weenen bezocht om het huwelijkfeest bij te wonen.

SPANJE.

Dezer dagen is gemeld, dat de Minister van Financiën met het huis Rotschild eene schikking heeft getroffen, om, tegen matigen prijs, onverwijld in handen te krijgen 24 millioenen realen, die zich in de Philippijnsche eilanden bevinden, als overschot der dienst van het vorige jaar. *Le Patrie* meldt, dat er op dezelfde voorwaarden omstreeks 70 millioenen in de Havana en 12 millioenen te Porto-Rico te verkrijgen zijn. Zoo de behoefte der dienst dit noodzakelijk mogt maken, zullen ook die geldsommen door het sluiten eener onderhandeling in de staatskas verkregen worden.

TURKIJE.

Berigten uit Weenen van Donderdag avond jl. bevestigen het volkomen, dat de Russen uit Klein-Wallachije terugtrekken. Het krijgsmaterieel wordt van Krajowa op Bucharest gerigt. De hospitalen zijn ontruimd en de zieken en gekwetsten op wagens naar deze plaats overgebragt.

De *Moniteur* behelst een berigt van Belgrado van den 27sten dezer, houdende, dat de Russen te Tchernawoda eene groote nederlaag zouden geleden hebben. Meerdere bijzonderheden zijn daarbij niet gevoegd.

Uit Weenen schrijft men van den 27 dezer, dat generaal Lüders zijn hoofdkwartier heeft gevestigd te Muratlar nabij Karassou. Donderdag jl. waren te Weenen berigten van Odessa ontvangen van 20 dezer, behelzende dat dien dag 26 schepen van de vereenigde vloot voor die haven vertuit lagen en dus zich gereed maakten om den aanval te beginnen.

De Engelsche Regering heeft aan de Oostzeevloot bevel gezonden, om al de Russische schepen, die door de kruisers prijs gemaakt zijn, zonder verwijl, naar Engeland te zenden. Dat bevel is onmiddellijk ten uitvoer gelegd. Al de prijs gemaakte zijn reeds vertrokken. Volgens een berigt uit Stockholm van 25 dezer lag de Engelsche vloot den vorigen dag op 50 mijlen afstands van Stockholm geankerd.

Uit Berlijn meldt men, dat de regering het ontslag van den ridder von Bunsen aangenomen en den heer von Bernstorff, thans vertegenwoordiger van Pruissen bij het hof der Beide Siciliën, tot gezant te Londen benoemd heeft.

— Uit deze berigten blijkt, dat er nog geen schot tegen Odessa is gelost, maar dat de aanval elk oogenblik te verwachten is. Volgens de laatste berigten was ook Silistria nog niet beschoten, maar werd die vesting belegerd. Het is eene sterke plaats, die door de Russen niet met één slag zal worden vermeesterd, en dit te minder omdat Omer-Pacha eene aanzienlijke magt, die op omstreeks 50,000 man berekend wordt, tusschen Silistria, Schumla en Varna heeft vereenigd.

— Brieven uit Konstantinopel verzekeren, dat de Sultan van zijne reis naar Adrianopel heeft afgezien. Al de toebereidselen daartoe zijn gestaakt. De redenen, waarom hij van besluit is veranderd, zijn niet bekend.

De berigten van Frankrijk bepalen zich tot voortdurende bewegingen van troepen. Uit Londen schrijft men, dat den 25, zijnde de dag, bepaald voor het houden van openbare gebeden, ten einde den gelukkigen uitslag van den krijg van het Oosten af te smeeken, al de kerken zeer talrijk bezocht waren. Geheel Londen had het aanzien van een Zondag. De *Times* bevat 25 kolommen met verslagen van leerredenen, die in de kerken der hoofdstad zijn gehouden. De Koningin, prins Albert en het koninklijk gezin hebben de godsdienstoefening in de kapel van het paleis van Buckingham bijgewoond, waar door den bisschop van Chester werd gepredikt.

— Ook in Engeland wordt aanhoudend hetgeen door de kruisers prijs gemaakt is, aangebragt. Zoo is te Portsmouth binnengebragt de Russische bark *Vesta*, beladen met 600 ton zout, waarvan men zich ten O. van het eiland Wight heeft meester gemaakt. Te Sheerness zijn opgebragt de brik *Nadescha*, komende van Helsingfors, en de *Ayna*, bestemd naar Christiaansand beide door de stoomboot *Alban* prijs gemaakt. Het laatste vaartuig voerde de Deensche en de brik de Zweedsche vlag; maar het werd ontdekt, dat het eene misleiding was, en de beide vaartuigen zijn zonder tegenstand in beslag genomen. Al het prijs verklaarde ligt ten anker in de dokken van Londen. Men maakt voortdurend jagt op alle schepen, die zelfs in de verte in het gezigt zijn.

— De *Moniteur* berigt, dat den 25sten dezer weder een nieuw Fransch linieschip, de *Saint-Louis* van 90 stukken te Brest is te water gelaten.

Het officiële blad betoogt, dat de oorlog met Rusland geen aanmerkelijk nadeel aan de Fransche handelsbelangen zal kunnen doen. «In 1852 — zegt de *Moniteur* hoofdzakelijk — heeft Rusland naauwelijks een honderdste gedeelte van de totale waarde onzer uitgevoerde producten van ons gekocht, en slechts drie honderdsten van de waarde der voor ons verbruik ingevoerde buitenlandsche producten geleverd. Er is onder de producten, die Rusland ons levert, geen enkel, waarvan wij ons niet, op andere markten, even goed zouden kunnen voorzien. De helft van het buitenlandsche vlas, hetwelk Frankrijk voor zijn fabriekwezen behoeft, komt uit Rusland; maar al mogt ook deze toevoer geheel ophouden, hetgeen niet waarschijnlijk is, zullen wij uit Belgie, Duitschland en Nederland meer vlas kunnen ontbieden, terwijl wij zelve meer vlas zullen verbouwen en ons vlas niet langer zullen uitvoeren. Zoo de toevoer van koper uit Rusland ophoudt, zullen Engeland, de landen der stille Zuidzee en Algiers in onze behoefte daaraan voorzien. Om het zaai-lijnzaad uit de Oost-zee en de Witte-zee te vervangen, zullen wij welligt eenen of anderen maatregel moeten nemen. Alleen in jaren van schaarschheid verbruiken wij Russisch graan, doch zoo het tekort van onzen jongsten graanoogst nog niet geheel is aangevuld, zal het weldra door de aanvoeren uit de Vereenigde Staten gedekt zijn; alzoo heeft het verbod van den graanuitvoer uit de havens der Zwarte zee niets zorgbarends voor ons.»

— Uit Hamburg schrijft men van 26 dezer, dat men reeds bij herhaling de aandacht gevestigd heeft op den moeijelijken toestand, waarin Zweden en Noorwegen door den tegenwoordigen krijg geplaatst zijn. Koning Oscar, de prinsen zijne zonen, en het volk, door de vier standen in hunne onderscheidene kamers vertegenwoordigd, schijnen van dien toestand wel doordrongen te zijn. Men kent de krijgstoerustingen, die in de beiden Rijken gemaakt zijn met het oog om, na de afgelegde verklaring van gewapende onzijdigheid hunne onafhankelijkheid te verzekeren en de onschendbaarheid van hun grondgebied te handhaven. Men meent echter dat, naar mate de gebeurtenissen zich in de nabuurschap en in den omtrek van Zweden ontwikkelen, het er noodwendig zal toe gebragt worden een werkdadig aandeel aan den strijd te nemen, door zijne land- en zeemagt ten dienste van eene der oorlogvoerende partijen te stellen. De wenschen en de geest van het Zweedsche volk in den tegenwoordigen krijg zijn geen geheim, maar men vraagt zich af, of de Regering in staat is het levendig nationaal gevoel, dat zich van het eene eind tot het andere van het Rijk openbaart, lang te kunnen bedwingen; zoodra het geschut aan de kusten bulderen zal, het in de Zweedsche hoofdstad weêrklank vinden en ... kan het teeken zijn van eene volksbeweging wier ... koming zeer moeijelijk zoo niet onmogelijk zijn zal, waarvan men de gevolgen niet kan voorzien. Den ... dezer hebben de leden van de Noogweegsche kamer ... vereenigd naar Horten begeven; waar zich het ... gewapend eskader bevond. Zij hebben de vaartuigen in oogenschouw genomen, om zich van hunne bewapening te verzekeren en hebben toen uit naam van het ... s. b. n. hunne tevredenheid betuigd zoo over het ... aanzien der schepen als over het scheepvolk. ...

— De bemanning van de Russische schepen, tot ...

door de Britsche oorlogsvloot in de Oostzee tot buit gemaakt; is door den Britschen gezant te Koppenhagen in vrijheid gesteld, en wel op de stellige verzekering van den Russischen gezant bij het hof, dat die manschappen, gedurende den loop van den tegenwoordigen oorlog, niet op nieuw in de Russische zeedienst zullen gebruikt worden. Ook de passagiers, die zich op die genomen schepen bevonden, zijn vrij gelaten.

— Het *Journal de St. Petersbourg* van 8/20 April zegt gemagtigd te zijn ten stelligste tegen te spreken het berigt, dat de goederen van den voormaligen Britschen Minister in Rusland door het keizerlijk Bewind zouden zijn verbeurd verklaard.

— *La Presse* van Parijs behelst bijzondere berigten uit Konstantinopel, waaruit blijkt, dat de Engelsche gezant den raad heeft gegeven twee Poolsche legioenen op te rigten.

Daar de generaal Wysocki en de graaf Zamoïski, uit naam van de Poolsche uitgewekenen het voorstel daartoe gedaan hebben, is hun de uitvoering van dit ontwerp opgedragen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN ZATURDAG 29 APRIL.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen 1°. over het ontwerp van wet tot opheffing der paardenposterij. Na eenige opmerkingen van de heeren Sassen en Lotsy wordt dit wetsontwerp met algemeene stemmen aangenomen.

2°. Over de ontwerpen Ia. A. en B. betrekkelijk de regeling van het Muntwezen van Nederl. Indie.

De heer COST JORDENS komt tot eenige opmerkingen omtrent de pasmunt en de wijze van uitvoering van den maatregel. De hoofdstrekking zijner beschouwing komt hierop neder: 1°. dat, naar hij meent, de hoeveelheid zilveren pasmunt bij deze wet vrij goed geregeld is, ofschoon hij moet waarschuwen en voorzigtigheid aanraden om niet te veel pasmunt uit te geven; 2°. wat aangaat de koperen pasmunt, zoo acht hij het voorloopig in omloop houden van de duiten van 120 à *f* 1 nog al bezwarend. Zij hebben, ook na de bijtrekking van het maakloon, niet de innerlijke waarde.

Zijne bezwaren echter omtrent de pasmunt en het in omloop houden der duiten, waren aanvankelijk bij hem van overwegend belang; maar, na al het verhandelde, is hij daarvan teruggekomen. In allen gevalle weegt de noodzakelijkheid van herstel bij hem het zwaarste.

De heer SASSEN zal tegen het ontwerp stemmen en wil dus zijne stem motiveren. Hij is namelijk nog niet tot eene volkomene en juiste overtuiging gebragt, dat deze regeling goed is. Dit maakt hem huiverig, zoo vele millioenen schats, tot herstel van vroegere misgrepen, goed te keuren. Hij betwijfelt het, of het tijdstip tot den maatregel geschikt is; of de billijkheid in het oog gehouden wordt; of de maatregel doel zal treffen? Dat alles wordt wel gedomineerd door de urgentie, die hij gaarne wil toegeven, maar die toch ondergeschikt is aan de vraag, of die millioenen schats doelmatig zullen besteed worden? Uit de afstemming van het ontwerp in 1852, zijn toch ook geene schokken ontstaan, en evenwel zeide men toen even als nu, dat de regeling dringend en spoedig gevorderd werd. Spreker behoort tot hen, die uit de staatkundige gesteldheid en verwikkelingen bezwaren putten tegen het beschikken over zoovele millioenen. Die staatkundige verwikkelingen kunnen van ver uitziende gevolgen voor kleine staten, en voor Nederland en zijne koloniën wezen. De neutraliteit van de kleine staten moge erkend zijn, maar spreker hecht er weinig aan. De geschiedenis leert toch, dat zij zoolang wordt geëerbiedigd, als de groote strijdvoerende partijen dit goedvinden. En in die omstandigheden zouden wij aan al die millioenen onherroepelijk eene wettelijke bestemming geven, die, wel tijdelijk geschorst, maar nooit aan eene eenmaal gegevene wettelijke bestemming onttrokken kan worden, immers zonder schending der belangen van derden.

Spreker [illegible] vervolgens andere punten, die hem de billijkheid [illegible] doelmatigheid van den maatregel doen in twijfel trekken. Vooral geldt bij hem: 1°. de inwisseling der recepissen *a pari*, waardoor de bezitters van dat papier worden gebaat ten nadeele der schatkist des rijks; en 2°. mist hij den waarborg, dat het herstelde muntwezen op den duur wel zal blijven bestaan.

Na den heer Sassen hebben nog onderscheidene sprekers het woord gevoerd. Zoo heeft de heer van Rijckevorsel zich in het breede ten gunste van het ontwerp verklaard, mits onder de noodige zorg voor eene behoorlijke uitvoering De [illegible] van Koloniën heeft daarop het ontwerp verdedigd, en de gemaakte opmerkingen van sommige sprekers beantwoord. De heer Andringa de Kempenaer heeft zich tegen de ontwerpen verklaard, daar hij nog eene matige hoeveelheid [illegible] in circulatie wil laten. De heeren van Swinderen en de [illegible] hebben op dezelfde gronden als de heer Sasse zich tegen het ontwerp verklaard. De tijdsomstandigheden maakten het niet [illegible], zich nu reeds van zooveel geld te ontdoen. De heer [illegible] heeft den Minister geantwoord, waarop de Minister [illegible] heeft gerepliceerd. Bij stemming is het ontwerp [illegible] aangenomen met 24 tegen 8 stemmen. *Tegen* de heeren: [illegible] Andringa de Kempenaer, van Eysinga, van Swinderen, [illegible], de Sitter, de Villers de Pité, van Sassen en van IJsselt. Daarna is het ontwerp *b*. aangenomen met 29 tegen 8 stemmen. *Tegen* de heeren van Eysinga, van Swinderen en van Sassen van IJsselt.

3°. Is beraadslaagd over het ontwerp van wet tot verhooging van het 5de hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1854 (vergoeding van rente aan de Ned.Rijn-spoorweg-maatschappij).

Nadat de MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN eenige inlichtingen had gegeven in antwoord op den heer VAN NISPEN, betrekkelijk de constructie van de brug op de IJssel en de ijsbrekers, wordt ook dit ontwerp met algemeene stemmen aangenomen.

Niets meer aan de orde zijnde, zoo is de Kamer tot nadere bijeenroeping uiteengegaan.

Tweede Kamer.

De Regering heeft thans geantwoord op de bedenkingen, in de afdeelingen der Tweede Kamer gemaakt, ten aanzien van het wets-ontwerp, tot regeling van het armbestuur. Zij verklaart daarbij op den voorgrond, dat, zelfs in het geval, dat zij van oordeel ware geweest, dat de invloed der gebeurtenissen van het verloopen jaar, zich op de behandeling van dit voorstel had kunnen doen bemerken, zij de indiening niet zou hebben verschoven. Het 5de additionele artikel der Grondwet en de dagelijksche ondervinding der nadeelen, aan het gemis eener wettelijke regeling verbonden, zouden tot eene spoedige indiening hebben gedrongen. De Regering behoefde te minder den schijn van transactie te vreezen, omdat de bedenkingen, waartoe de vorige wets-ontwerpen bij het onderzoek in de afdeelingen hadden aanleiding gegeven, voor de gebeurtenissen van het verloopene jaar waren medegedeeld en algemeen bekend. De Regering toont in deze antwoorden nader het standpunt aan, waarop zij zich bij het ontwerpen van het voorstel heeft geplaatst, en het doel, dat zij zich daarbij hoofdzakelijk heeft voorgesteld. Zij mogt de omstandigheden niet uit het oog verliezen, waaronder de nieuwe bepalingen worden voorgesteld. Zij moest letten op den toestand der maatschappij, zoo als die is, op hare behoeften en op de misbruiken, waarvan het bestaan besteurd, doch niet geloochend of te ligt geacht mogt worden. Zij heeft zich ten doel gesteld, duidelijk in de wet te doen uitkomen het stelsel, door haar voorgestaan, en het toe te passen, zoo ver als in den tegenwoordigen tijd mogelijk scheen. Zij heeft gewenscht, den goeden weg aan te wijzen en in te slaan, langs welken het doel meer en meer zal worden genaderd, en aan de armenverzorging de rigting te geven, van welke, naar haar oordeel, niet zonder heillooze gevolgen kan worden afgeweken. Zij merkt op, dat tusschen dit en het laatst voorafgaande ontwerp, ten opzigte van de hoofdbeginselen, een zeer groot verschil bestaat, en dat dit bij eene onbevooroordeelde en grondige overweging van beiden niet kan worden ontkend. Zij oordeelt, dat, mogt later eene nieuwe regeling van de kerkelijke en de bijzondere armenzorg tot de verpligtingen van den Staat behooren de gronden daarvoor zeker niet uit de wet, maar van elders zullen behooren te worden aangevoerd. Zij merkt op, dat, naar hare meening, de kerkelijke instellingen van weldadigheid, wegens haren oorsprong en den aard van haren werkkring, op een van den Staat onafhankelijk bestuur harer bezittingen en middelen en op eene vrije regeling harer inrigting en huishouding aanspraak mogen maken, en dat dit regt in het wets-ontwerp in zijn geheelen omvang is toegekend, maar dat het te ver zou gaan, te beweren, dat de wet, in den strikten zin des woords, geenerhande bepalingen te haren aanzien zou kunnen bevatten. Die instellingen toch zijn zedelijke in den Staat gevestigde ligchaamen, bevoegd en optredende tot het uitoefenen van burgerlijke regten, en wier werking invloed heeft, zoo wel op het welzijn van den Staat, als op de zorg, welke de Regering, krachtens de voorschriften der Grondwet, moet uitoefenen, ten opzigte van het armbestuur, voor zoo veel het tot haar gebied behoort. Daarom mag en behoort de wet bepalingen in te houden, die, zonder het vrije beheer dier instellingen of de beschikking over hare middelen te belemmeren, aan de Regering de gelegenheid geven, kennis te erlangen van haar bestaan, haar doel en hare werking. Dit kan niet worden betwist, ten zij men bewere, dat deze instellingen boven de wet verheven zijn, hetgeen evenmin ten haren opzigte, als ten aanzien van bijzondere personen, het geval kan zijn. De Regering merkt aan, dat de godsdienstige liefdadigheid door de voorschriften in het ontwerp, niet wordt beperkt of aan banden gelegd. Aan geen enkel kan met grond de strekking worden toegeschreven, van haar eenigermate te belemmeren. Bij de volkomen vrijheid, welke aan de kerkelijke instellingen is gelaten, ten opzigte van het beheer harer zaken en het beschikken over hare middelen, zal de godsdienstige liefdadigheid al de ontwikkeling kunnen erlangen, waarvoor zij vatbaar is, en naar die mate de werking van het burgerlijk armbestuur meer beperkt kunnen zijn. Dan alleen zou dat burgerlijk armbestuur eene grootere uitbreiding dan wenschelijk is kunnen erlangen, wanneer de kerkelijke instellingen, hare roeping vergetende, zelve hare vrije werking inkrompen, en dus van hare zijde er naar streefden, om hare taak aan het burgelijk bestuur over te dragen. De Regering erkent alzoo, in opgemelden zin, de regten der kerkelijke instellingen van weldadigheid, en was verpligt, ze bij haar voorstel te eerbiedigen. Zij wil geenszins geacht worden, te beweren, dat de wetgever het geheele onderwerp naar zijne eigene inzigten zou kunnen regelen. Zij is daarentegen overtuigd, dat de wetgever verpligt is, zijn oordeel te vestigen op de door de Grondwet in het algemeen gewilde eerbiediging der nationale regten en vrijheden, en op die zelfstandigheid van al wat tot de Kerk behoort en van haar uitgaat, welke met de regten en verpligtingen van het Staatsgezag bestaanbaar is.

Wat de gewisselde gedachten over pauperisme betreft, neemt de Regering de vrijheid, te verwijzen naar hare omstandige, aan de Staten-Generaal gedane, verslagen over de laatste jaren, betreffende den staat van het armwezen en de verrigtingen aangaande het armbestuur, waaruit op de meest overtuigende wijze blijkt, dat de toestand in dat opzigt, hoe veel hij ook nog te wenschen moge overlaten, eer voor- dan achteruitgaande is, en in welke hooge mate overdreven en volstrekt onwaar de voorstellingen zijn, dat meer dan 20 millioenen schats jaarlijks aan de armen zouden worden ten offer gebragt.

De Regering vertrouwt, dat het uit de medegedeelde bijzonderheden zal blijken, dat de strekking der wet, welke zij heeft voorgedragen, wat de hoofdpunten betreft, overeenkomt met die, welke door de meerderheid der leden als de ware wordt beschouwd. En zij tracht, bij de behandeling der afzonderlijke bepalingen, aan te toonen, dat zij met de aangegevene strekking, voor zoo veel de omstandigheden het toelaten en de Grondwet het medebrengt, overeenkomen.

De regering heeft geantwoord op het voorloopig verslag, nopens de veranderingen in de bestraffing van misdrijven, waaruit zij met genoegen ontwaard heeft, dat die voordragt, behoudens verschillende aanmerkingen tegen hare onderdeelen, den bijval van een groot deel der leden mogt ondervinden. De regering herhaalt, dat deze voordragt is een eerste stap op den weg, die allengs naar het doel leidt, dat beoogd wordt, namelijk, de herziening onzer strafwetgeving. De regering heeft zich overigens overtuigd, dat de meeste leden der staatscommissie, ingesteld bij koninklijk besluit van den 24 September 1853, in de voordragt geen bezwaar zagen en haar, met name ook niet hinderlijk oordeelden voor het vaststellen eener nieuwe regterlijke inrigting. Dat vereenvoudiging van regtspraak door deze wet verkregen zal worden, houdt de regering voor onbetwistbaar.

Bij deze Beantwoording is eene uitgebreide nota van wijzigingen gevoegd.

's Gravenhage, 29 April.

Z. M. heeft Mr. M. Bakker eervol ontslagen uit zijne betrekking van procureur bij de arrond.-regtb. te Sneek.

Z. M. heeft benoemd: tot kantonregter te Appingedam, Mr. E. van Loon, advocaat aldaar; en tot procureur bij het prov. geregtshof in Gelderland en de arrond.-regtb. te Arnhem, Mr. J. S. Hijmans, advocaat te Arnhem.

Z. M. heeft 1°. aan de na te melden officieren bij de rustende schutterij, op hun verzoek, eervol ontslag verleend, als: Zuidholland: aan H. G. Smits Verburg, als 2de luit. Noordholland; aan P. Verschuur, als 1ste luit.-adjud., aan Mr. H. S. van Wickevoort Crommelin, als kapit., aan Jhr. G. F. van Tets, als kapt., aan N. Costerus, als 2de luit., aan J. L. Crap Hellingman, als maj.-komm., aan H. G. Holland, als kapt. Zeeland: aan J. van der Bendt, als 2de luit. aan J. B. Blindenbach te benoemen: Noordbrabant: tot maj.komm., Jhr. G. van Beresteijn, Zuidholland: tot 2den luit. C. de Koning Az., tot 2den luit. N. G. Tholen, Zeeland: tot 2den luit. M. J. van den Heuvel, tot 2den luit. H. K. D. van den Bussche en P. Visser.

Bij het Departement van Financien is van een onbekende, zich teekenende M., onder het postmerk Maarssen van 26 dezer eene som van *f* 2,72½ ten behoeve van 's Rijks schatkist ontvangen.

* Eergisteren middag heeft Z. Exc. Sir R. Abercromby, gevolmagtigd minister van H. M. de Koningin van Groot-Brittannie bij het Nederl. Hof, een groot diplomatiek diner gegeven, dat ook door de Nederl. Ministers werd bijgewoond.

* Eergisteren nacht werd van het dak eener woning op de Gedempte gracht het lood gestolen. De dieven hadden zich de afwezigheid der bewoners ten nutte gemaakt. Maar nu de eerste daad zoo goed geslaagd is, hebben de dieven in den afgeloopen nacht eene tweede poging gewaagd, die met minder goed gevolg is bekroond. Zij geschiedde nu van het dak der woning, naast de eerstgemelde gelegen, waar men wederom het lood heeft weggestolen. Die tweede woning stond echter niet ledig, zoodat de poging stouter was en dit te meer, omdat de woning vrij hoog is en de dieven dus zeer hoog hebben moeten klimmen. Men onderstelt, dat beide diefstallen hebben plaats gehad door overklimming van den kant der Nieuwe Kerk. Daar de dieven tweemalen zoo goed geslaagd zijn, zoo worden de bewoners der Gedempte Gracht en ook andere ingezetenen dezer stad, gewaarschuwd, om noodige maatregelen van voorzorg te nemen, ten einde die ijverige lieden niet voor de derde maal lust mogen gevoelen, zich van het lood der daken meester te maken.

* Gisteren avond is er eene vergadering gehouden, in het locaal van den heer Heerebrand, in de tweede Wagenstraat, die ten doel had het oprigten van eene nieuwe kiezers-vereeniging. Zij is werkelijk tot stand gekomen, en heeft den naam «*Eendragt*» verkregen. Tot die nieuwe vereeniging worden alleen Protestantsche kiezers toegelaten. Zij werd gepresideerd door den heer Verhoeven. Onder de leden van het Bestuur merkte men op den heer Schiffer oud-lid der Tweede Kamer.

Eergisteren middag is het Nederlandsch barkschip *de Noord*, kapt. H. R. Ruhaak, van Probolingo (Java) naar Rotterdam op de steile punt van den Banjaard gestrand. De equipage is gered en door de loodsboot behouden te Brouwershaven aangebragt; het schip is waarschijnlijk geheel verloren.

De *Amst. C.* zegt, dat de hoogleeraar Mulder, ontheven van de hem drukkende bezwaren, zijne betrekking, aan de hoogeschool te Utrecht, niet geheel zal vaarwel zeggen. Binnen weinige dagen begeeft de hoogleeraar zich voor eenigen tijd buitenslands.

De *Arnhemsche Ct.* het berigt mededeelende, dat de heer mr. J. van Lennep zijn ontslag zal nemen als lid der Prov. Staten van Noord-Holland, voegt er dit bij:

«Velen hadden het beter geacht als de heer van Lennep zijn mandaat als lid der Tweede Kamer had nedergelegd en dat der Provinciale Staten behouden. 't Zou huns inziens voor allen, misschien behalve voor de Provinciale Staten, beter geweest zijn.»

Het schijnt dat het vermaak in *Clowns* meer en meer verloren gaat.

Leijden, 29 April. Gisteren promoveerde tot doctor in de regten, de heer C. J. van Bell, van Rotterdam, op *Theses Juridicae Inaugurales*, met eene academische proeve.

Nieuwe Diep, 28 April. Men verneemt, dat aan boord van Z. M. stoomschip *Amsterdam*, op non-activiteit is geplaatst, de onlangs tot 1ste luit. ter zee bevorderde heer P. van Bleiswijk Ris, terwijl de luit. ter zee 2de kl. A. A. A. Gaymans, van het hier gestationeerde wachtschip, op het stoomschip is overgeplaatst.

Middelburg, 27 April. Heden heeft de arr. regtbank alhier uitspraak gedaan in de zaak van deze gemeente tegen de Gebrs. Abrahams, uitgevers der *Middelburgsche Courant*; de regtbank heeft de gemeente haren eisch ontzegd, uithoofde de gemeente wel met die heeren in 1849 was overeengekomen, dat zij *f* 250. — 'sjaars zouden betalen voor *het regt om de Middelburgsche Courant uit te geven*, maar dat dit regt hun van zelve toekwam, daar ieder het regt heeft zonder voorafgaand verlof dagbladen uit te geven, en de gesloten overeenkomst derhalve geen oorzaak had.

Groningen, 27 April. Op den 24 dezer is alhier eene buitengewone vergadering gehouden van de leden der provinciale maatschappij over het oprigten eener stoombootdienst van uit deze provincie op Londen, waarin de heeren: Mr. W. de Sitter en U. G. Schilthuizen Jz., te Groningen, J. J. Borst, te Delfzijl, G. Reinders, te Warffum en Wm. Dijkhuis te Vierhuizen, tot eene commissie zijn benoemd, einde te onderzoeken, op welke minst kostbare en meest spoedige wijze eene vaste stoombootdienst tusschen Groningen of Delfzijl op Londen tot stand gebragt zou kunnen worden.

Amersfoort, 27 April. Om het edele der daad verdient het navolgende bekend te worden: Gisteren avond lag alhier tusschen 9 en 10 ure in de gracht over de vischmarkt een Israëlitisch meisje in het water, de een zegt, daarin gevallen, de ander, daarin gesprongen om zich zelve te verdrinken. Ofschoon wij het eerste het liefste gelooven, oordeelen wij liefst niet, maar laten dat oordeel aan den Alvader over; vele inwoners stonden er naar te zien, en echter was er niemand, die pogingen aanwendde om een menschenleven te redden! Een alhier wonende horologiemaker, Stoové, komt daar juist voorbij, en naauwelijks hoorende dat er een mensch in het water ligt, of hij springt geheel (zelfs in winterkleederen) gekleed, zonder bedenken, ook niet wetende hoe diep die gracht is, in het water, en brengt zijne natuurgenote aan den wal, welke, ofschoon hij bij de redding nog teekenen van leven bij haar bespeurde, evenwel niet tot het leven door latere geneeskundige hulp is kunnen worden teruggebragt. Zijne daad blijft echter even groot en hij vinde daarvoor de belooning en de goedkeuring in zijn eigen geweten.

Eindhoven, 28 April Tot verkiezing van een lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in plaats van Mr. P. van den Heuvel, die verzocht had als zoodanig niet meer in aanmerking te komen, zijn alhier opgekomen 1055 kiezers. En is gekozen de heer J. F. van der Heijde, notaris te Strijp, (oud lid der Kamer). Na den gekozene had de meeste stemmen de heer Mr. A. A. J. Meijlink, advocaat te 's Hage.

Ingezonden Stukken.

Het artikel in *de Grondwet* n° 287, over het voornemen om eene Protestantsche kiezers-vereeniging te 's Gravenhage te vestigen, bevat eene *feitelijke onwaarheid*, (hoewel slechts als gerucht opgegeven) en eene valsche voorstelling van de zaak.

„Naar men ons verzekert is de Heer Apotheker Verhoeven „slechts een prête nom en zouden de heeren J. C. Baud, „Nedermeijer van Rosenthal en J. C. Rijk niet vreemd zijn „aan het plan tot oprigting dezer Protestantsche kiezers-„vereeniging."

Vooreerst is het kiesch om op een *naar men verzekert* eigennamen te noemen en zoodanige geachte mannen in het woelen van partijen te trekken? Wij laten dit aan de gemoedelijkheid van *de Grondwet* over; in ons oog is dit misbruik maken van de vrijheid der drukpers.

Maar ten tweede is dit berigt volstrekt onwaar. Schrijver dezer regels is te nabij met de eerste wording van het ontwerp bekend, om niet met volle kennis en overtuiging de verklaring af te leggen, dat genoemde heeren volstrekt vreemd zijn aan het voornemen.

Wat verder over de *inconstitutionnaliteit* van zoodanig pogen gezegd wordt, is valsch. Is eene kiezersvereeniging iets door de wet verboden? Grijpt zij in de wettige handelingen? Naar onze opvatting volstrekt niet. Zulk eene vereeniging is slechts eene bijeenkomst van eenige kiezers, die met elkander over de uit te brengen stemmen van gedachten wisselen en de geschiktheid van eenige candidaten bespreken, die, naar hunne bijzondere inzigten, aan de opgedragen roeping in eenig collegie zullen voldoen. Veroordeelt *de Grondwet* ook de Vereeniging *Regt voor allen*, die alleen R. C. leden toelaat: ook *Nederland*, die zich tot doel stelt, zulke mannen te kiezen, die de Grondwet *in vrijzinnige rigting* zullen toepassen? Waarom zouden Protestantsche kiezers ongrondwettig handelen wanneer zij ook willen medewerken, dat hunne keuze worde uitgebragt op mannen, die de Grondwet niet zullen toepassen ten nadeele van het Protestantisme? Al moest men erkennen, dat die vrees eene hersenschim is, even als de strekking van *Regt voor allen*, dan nog is het niet duidelijk, dat eene vereeniging van vrienden, eene privaat bijeenkomst, inconstitutionneel kan wezen.

Wat verder de schrijver zegt dat *de Grondwet* evenmin Protestantsche als Roomsche of Israëlitische kiezers kent, is waar; maar diezelfde *Grondwet* kan niet verhinderen, dat de kiezers Protestanten, Roomschen of Israëlieten ZIJN, en dat die attributen ook een grooten invloed op de door hen uitgebragte keuze moeten hebben. Wij zijn, Goddank, in Nederland nog niet zoo verre in het constitutionneel leven gevorderd dat het staatkundige leven alles inneemt en geene plaats meer voor godsdienstige overtuiging overlaat.

Wij laten de andere opmerkingen van den schrijver voor zijne rekening. Moeten wij er vijandschap tegen het Protestantisme in zien? A.

[Twee opmerkingen slechts ten aanzien van dit stuk, waaraan wij, getrouw aan onze onpartijdigheid, ondanks de onheuschheid van toon, geen plaats wilden ontzeggen.

De eerste is: dat wij het gevoelen van den inzender eerbiedigen, die eene zoodanige kiesvereeniging bestaanbaar acht met eene eerlijke toepassing van de *beginselen* der *Grondwet*. Wij hadden gaarne diezelfde eerbiediging verwacht van ons gevoelen; dat dergelijke vereeniging daarmede lijnregt in strijd is. De schrijver verwart twee verschillende zaken: *staatkundige handeling* en *godsdienstige overtuiging* met elkander. Die verwarring is juist de oorzaak, dat er geen land is in Europa waar inderdaad zoo groote onverdraagzaamheid heerscht als in Nederland. In het burgerlijk leven, op het staatkundig gebied, bij handelstransactiën zelfs, overal ontmoet men die verwarring. *Godsdienstige overtuiging* loochent de *Grondwet* niet; zij heeft die, gelooven wij, juist verlangd in een eerlijk en braaf staatsburger, maar wat zij niet langer heeft gewild is: dat men *overal* en *in alles* het uiterlijk belijden eener godsdienstleer zal maken tot reden van uitsluiting of tot reden van bevoorregting. Wie dus eene *eerlijke* toepassing der Grondwet verlangt, *moet* noch *mag* die scherpe grenslijn, die beklagenswaardige verwarring, welke helaas! nog al te veel in het maatschappelijk leven bestaat, overbrengen op het *staatkundig gebied*. Men behoeft daarom zijne godsdienstige overtuiging niet op te offeren.

De tweede opmerking is, dat de naam des inzenders ons geen genoegzamen waarborg geeft om te gelooven, dat hetgeen men ons omtrent de eigenlijke hefboomen der Vereeniging heeft gezegd, *onwaar* zou zijn. Wij wenschen, voor de eer der genoemde mannen, dat wij verkeerd zijn ingelicht, en zullen dat ook gaarne erkennen; maar dan moeten ons meerdere waarborgen worden gegeven, dan *de naam des Inzenders*, en diens betuiging, dat *hij* van nabij met de eerste wording der Vereeniging bekend is geweest. Is dit *laatste* waar: wij zouden alsdan welligt het karakter van *onverdraagzaamheid*, dat, naar onze meening, de Vereeniging draagt, *nog veel te zwak hebben voorgedragen*.

RED.

Advertentiën.

Bij M. H. BINGER EN ZONEN, te Amsterdam, is verschenen:

FRANKRIJK EN RUSLAND.

DE OOSTERSCHE KWESTIE

toegelicht uit GEHEIME STAATSSTUKKEN van het Fransche Kabinet.

Uit het Fransch, naar de Officiële Uitgave van de Keizerlijke Drukkerij te Parijs.

Prijs *f* 0.80.

Dit geschrift, naar men beweert, door den Minister van Buitenlandsche Zaken, Drouyn de Lhuys, zelf opgesteld, is door de Fransche regering bij duizenden en tienduizenden verspreid. Zonder de kennis dezer authentieke bescheiden, kan men over de gebeurtenissen in het Oosten slecht oordeelen. (381)

FLORIDA-WATER,

VERVAARDIGD DOOR

JOHN MILHAUS,

Chimist in New-York,

Is eene aangename compositie, welker goede hoedanigheden, die van Eau de Cologne, Lavendel-water en zoovele vinaigres de toilet verre overtreffen. — Het is een water, dat getrokken wordt van planten groeijen in de zuidelijke streken der Vereenigde Staten. — Het is een heerlijk, zacht en aangenaam schoonheidsmiddel, dat de zenuwen versterkt, verfrischt en verfraait, en sproeten en velerlei huidziekten wegneemt. — Ook draagt het veel bij tot eenen volmaakten staat van gezondheid, door schadelijke uitdampingen tegen te werken en verzwakte te versterken.

Een Depôt van dit Water is gevestigd in de

Kleine-Bazar,

Veenestraat 147,

waar hetzelve ad *f* 1 de flesch met een beschrijving van het verschillend gebruik, is te bekomen.

(382) **H. MULD**

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY, ge... *voor zweren en huidziekten.* De dochter van ... Farbow, woonachtig in Londen in Coventgarden ... zes jaren verzweringen aan den regter arm, en ... dien tijd was zij onder de behandeling van de ... heelkundigen, doch wier pogingen zonder ge... Haar gestel verzwakte en men had geene ho... genezing. Eindelijk echter beproefde de moeder ... pillen van Holloway, en dit onvergelijkelijk ge... herstelde haar in dier voege, dat zij thans de ... zondheid geniet.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen ... Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.7... *f* 20.50 Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.0... *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekom... C. VAN DORT, te 's Hage; bij B. ADAMA, te A... bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J... MAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede ... Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement.

Prijs-Courant der Effect...

AMSTERDAM, 29 April 1854.

Nederland.	Pct.	(5 13/16	**Rusland.**	Pct.
Ned.W.Schuld.	2½	55 13/16 6⅛		
Dito Certificat..	3	66¼ ⅜	*Hope* 1798/1816	5
Dito Dito ..	4	82⅞	Dito 1828/1829	5
O. I. Leening..	4		Cert. 1831/1838	5
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½
Hand.-Maats..	4½		Dito *Hope* . . .	4
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4
Certificaten. . .	2½		Dito dito 5e Ser.	4
D° *Rothschild* .	2½		Inschr. Assig. .	6
Frankrijk.			Certific. dito. .	6
Obligatiën . . .	3			
Spanje.			**Polen.**	
Nieuwe	1	17 1/16	Obligatiën . . .	4
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**	
D° Binnenl. °/m.	3	32⅛		
Bew. Sp. Com.			Metalliek . . .	5
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5
Portugal.			Dito letter B. .	5
Londen nieuwe.	5	32¼ 5/16	Dito 1847 . . .	2½
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	2½

Mexic., te Lond. 3 pct. $22\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; dito On... Gren., te Lond. Onb. $15\frac{11}{16}$; Ecuad. $2\frac{3}{4}$.

De markt was bij lustelooze handel algemeen zeer ...

FRANKFORT, Vrijdag 28 April. 7 pct. Me... Spanje binn. 3 pct. $32\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $17\frac{1}{8}$; W... $94\frac{1}{4}$; dito op Weenen $86\frac{3}{8}$.

LONDEN, Vrijdag 28 April. Consols kont. ... N. 3 pct. $23\frac{3}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 59; Gren. ... Spanje 3 pct. $35\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $17\frac{3}{8}$, dito ... Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 79, dito 5 pct. 92; Holl. ... dito 4 pct. 85; Sardinie 5 pct. 79.

PARIJS, Veijdag 28 April. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ... dito 3 pct. 63.40; Sp. Binnenl. 3 pct. $32\frac{3}{4}$; ... Belg. $4\frac{1}{2}$ pct. $86\frac{3}{4}$; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pct. 78; O. Metall. ...

WEENEN, Vrijdag 28 April. N. Metall. ... Lett. B. 112; N. Leen. $88\frac{1}{4}$; Lot. v. fl. 250 11... B. Act. 102; Bankactien 1200; Zilver 35; W... 13.17; Parijs 160.

MADRID, Dingsdag 25 April. Sp. binn. 3 p... nieuwe 1 pct. $17\frac{1}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gr...